

Posudek magisterské práce:

Jan Kysela – Severoitalská Bojovná a otázka původu středoevropských oppid

Představa, že keltský kmen Bójů se po těžkých porážkách od Římanů v severní Itálii vrátil do své někdejší vlasti Boiohaema a založil zde první oppida ve střední Evropě (Závist), je v české literatuře o době laténské poměrně hluboce zakořeněna. Nikdy však pro ni nebyly sneseny dostatečné doklady. Tento názor však nebývá vždy přijímán ani u nás ani v zahraničí. Že se jedná o nevyřešený problém dokládá i právě vyšlá syntéza doby laténské v Čechách, kde tento názor není uváděn. Obtížnost problému zároveň naznačuje fakt, že v ní vznik oppid v Čechách (střední Evropě) není řešen vůbec.

Úkol ověřit pravděpodobnost výše uvedené hypotézy v archeologických i písemných pramenech, který si autor stanovil, je tedy velmi aktuální a zároveň neobyčejně obtížný. Předpokládá velmi dobré obeznámení s archeologickou situací v severní Itálii a dobrou orientaci v písemných pramenech.

Práce dokládá, že se autor s obojím vypořádal velmi dobře. Začneme-li od konce (Příloha I – prameny), je zřejmé, že autor snesl prakticky v úplnosti písemné prameny vztahující se k problematice. V příloze postrádám pouze informaci, kdo je autorem překladů. Příloha 2 a v závěru uvedený výpis z databáze a především data obsažená na CD dokládají důkladné seznámení s archeologickými prameny v severní Itálii. Tomu dopovídá i jejich hodnocení v příslušných pasážích textu. V obrazové příloze by však bylo vhodné doplnit odkazy na zdroj, ze kterého pocházejí, ne vždy jsou totiž uvedeny.

V úvodu autor stručně nastiňuje stav bádání a formuluje v šesti bodech jednotlivá tvrzení hypotézy o založení oppid v Čechách severoitalskými Bóji, která hodlá ve své práci zkoumat. Následuje kapitola věnovaná stavu bádání o severoitalských Bójích. Jde o důkladný přehled dějin bádání a všech druhů pramenů, které jsou momentálně k dispozici, včetně katalogu lokalit vztahujících se k problému. Text se ovšem velmi správně věnuje i morfologii terénu a přírodním podmínkám, tedy aspektu, který bývá v souvislosti s ideou oppid nečítka opomíjen. K tomuto tématu je v databázi na CD uloženo značné množství údajů. Také shrnutí pramenů v závěru je plně dostačující, potěšující je vedle typologického i kulturně-antropologický přístup k nálezům – význam předmětů v živé kultuře (hostina, hygiena apod.). Kyselovy závěry jsou však zneklidňující, o bójské příslušnosti severoitalských nálezů i nálezových situací, o níž se ve střední Evropě nediskutuje, lze často více či méně úspěšně pochybovat. Toto zjištění, se kterým je nutno souhlasit, nabádá ke značné opatrnosti v našich závěrech.

Následuje pasáž o etnicitě obyvatel severní Itálie v době železné, která přesvědčivě dokládá etnickou pestrost, vzájemné prolínání jednotlivých etnik a tím i obtížnou etnickou interpretaci archeologických nálezů. Ostatně situace se odráží i v prolínání archeologických nálezů, zvláště markantní je to v hrobových výbavách. Autor přesvědčivě dokládá obtížnost identifikace Keltů v archeologických situacích. Pochopitelně ještě obtížnější je ztotožnit konkrétní nálezy přímo s Bóji. Doložit potom přímé kontakty severoitalských Bójů s českou kotlinou, se zdá být prakticky nemožné. I v tomto případě lze s Kyselou sice souhlasit, na druhou stranu nutno podotknout, že klasická detailní typologická analýza kovových předmětů dosud nebyla provedena. Za doplnění by stály i numizmatické prameny (viz předpokládané „české“ keltské mince v Itálii – Nemeškalová-Jiroudková 1975).

Z hlediska předpokladu výstavby oppid u nás italskými Bóji je velmi zajímavá a důležitá sídlištní situace v Emilii-Romagni. Autor v kapitole věnované tomuto problému ukazuje, že zdejší sídliště mohou být jen stěží chápána jako předobraz výstavby rozlehlých oppid ve vyšinných polohách na území severně od Alp, jak je doplněno i v následující kapitole.

V samotném závěru autor vyslovuje přesvědčení, že ani v archeologických ani v písemných pramenech nelze nalézt dostatečné opory pro (v Čechách) rozšířený a dosud nediskutovaný předpoklad, že nejstarší oppida severně od Alp založili v Čechách Bójové vytlačení Římany ze severní Itálie. S tímto závěrem se lze plně ztotožnit. Zbývá tedy najít jiné vysvětlení pro vznik keltských oppid, a to nejen u nás. To ovšem nebylo a ani nemohlo být předmětem Kyselovy práce.

Předloženou důkladnou a zajisté nelehkou práci, se z autora stává přední znalec severoitalské keltské problematiky v oblasti severně od Alp. Není to ovšem snadná pozice, neboť zde bude pouze obtížně hledat partnery pro diskusi. Jeho úkolem tedy bude, co nejrychleji nashromážděné údaje i své názory předložit veřejnosti, aby mohla u nás i v zahraničí proběhnout náležitá diskuse. V tomto směru ovšem shledávám u autora určité jazykové i formální rezervy – menší přehlednost a srozumitelnost některých pasáží textu, různý pravopis stejných slov (např. Bojové a Bójové) a často zastaralé a dnes již mimo pravopisnou normu se nacházející psaní cizích slov (např. civilisace, latenisovaný, ritulisovaný apod.).

Domnívám se, že autor předložil zdařilou magisterskou práci, která vysoce překračuje požadavky kladené na tento typ prací. Navrhuji proto známku výbornou.

Doc. PhDr. Vladimír Salač, CSc.